

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svitlobo dane od krajske kmetijske družbe.

V red devane od *Dr. Janeza Bleiweisa.*

Tečaj VII.

V sredo 4. maliga travna (aprilja) 1849.

List 14.

Dekletam.

(Sonet).

Lepó je viditi kak v travi véli
Od sap smodečih strupa posušéni
Cveté ko v lehi vedno namočeni
Nedolžnosti podoba limbar béli;

Lepó je viditi kak zagoréli
Od sonca izhajočiga rojeni
Po belih gor višavi razvedreni
Utrinjajo plameni se veseli.

Pa vse še lepši viditi je lica
Device sramožljive, kterim cveta
Pregrešno slasti moč ni posmodila;

Pred njimi skri se dneva porodnica!
Ak ravno si svitlobe rajske vneta,
Njih zarja te bo vunder otamnila!

—č.

Kmetijstva povzdiga.

(Konec.)

6) Vsakimu kmetovavcu pa tudi to veliko pomaga, če se sosedje in mejači lepo med seboj zastopijo, de se prepira, jeze in pravde ogibljejo, de se zavolj kakšne živali, kokoši, praséta ali teléta, če na ptuji grunt stopi, ali kakšno malo škodo storí, ne skregajo, in ne razkačijo, in sovražtva ne delajo, kér takih živin ali žival se ne more zmeram prikljenenih ali privezanih imeti, in vender zavolj take majhne reči se pri nekterih nar večí jeza in sovražtvo naredí, in težko odpustí. Zastopnost ali zložnost je vsakimu sosedu potrebna, de eden drugimu v potrebi in sili pomaga, in če se kterimu kakšna nesreča pripetí, de mu drugi berž pomagat gredó, in takó mu svojo ljubezen skažejo. Kjer pa zložnosti ni, tam se sosed sosedu ogiblje, mu v nadlogi in nesreči ne pomaga, in mu še škode želí ali storí; takó se sovražtvo napravi. Pri vsakim delu, kjer je več ljudi treba, mora zložnost biti, de se dogotovi. Če se za kakšne soseskine ali občinske reči posvetvanje derží, mora posebno zložnost biti, ne pa de bi vsak po svoji termi hotel imeti; to bi ravno tako bilo, kakor če bi več godcov ali pevcov bilo, in bi vsak svojo godel ali krožil. Kakošen zopern glas bi bil! Če pa vsi eno godejo ali pojó, kakošen lep glas je to! Ravno takó se pri sosedih godí, kjer zložnosti ni; kjer je pa zložnost, tam se vsi lepo med seboj zastopijo ali razumejo, in se varjejo, de eden drugimu škode ne storí. Posebno sedanji čas pri novih napravah je zložnosti potreba.

7) Za povzdigo kmetijstva veliko ali nar več pomaga, če so kmetovavci trezni, pridni, zvesti, skerbni, nezapravljivi. Ali veliko je takih, kteri še svojih pridelkov domú ne spravijo, jih že poprej zapijó in zapravijo. Nekteri v kerčmah noč in dan pijó, igrajo, zapravljajo,

domá pa žene in otroci od lakote pojemljejo, in skorej nagi hodijo. Taki niso vredni, de se kmetovavci imenujejo. Koliko je tudi tacih, ki so zvedli, de jim prihodnjič ne bo treba tlake delati, ne desetíne dajati, zdaj že na to odpušenje pijančvajo, zapravljajo, in več potratijo, kakor jim je poprej tlaka in desetína odvzela. Ali bodo taki pri tém bolj obogateli, kakor so poprej bili, ko so tlako delali, in desetíno dajali? — Prihranovati (šparati) bi mogli zdaj, ne pa zapravljati, če jim je tlaka in desetína prizanešena; po tém bodo premožniši in bogatejši, de si bodo ložé stanovanje popravljali, lepši živino zredili, njíve in travnike zboljšali, in več prodati imeli; takó se bo kmetijstvo povzdigvalo.

8) Vsak gospodar in kmetovavec mora na svoje reči in blagó gledati in paziti, de se mu kaj ne spridi, ne pokazí in ne pokončá, in se ne sme veliko na otroke, posle in delavce zanašati, kér taki bolj na svoj malim vodo napeljujejo, in na skrivim za se skerbijo. Če pa vidijo, de gospodar na vse gleda in pazi, se ga bojijo, in pridniši delajo, si ne upajo kaj na skrivim delati. Resničen je pregovor, ki pravi: Očí gospodarjeve več storijo, ko hlapcove roké, in očí gospodinje bolj kuhajo, ko dekelne ali kuharčine roké.“ Pa tudi gospodar in kmetovavec mora pošten mož biti, de svojim poslam in delavcam to dá, kar jim obljubi, in jedí jim ne sme pritergovati, ali jim slabe dajati, kér jed ali živež je pol plačila. Če posli in delavci vidijo, de jim gospodar tega ne da, kar jim obljubi, ga kmalo zapustijo, in ga drugod opravljajo, de pri njem ni obstati, in tako si sam škodje, de mu kmetijstvo od rok in po sreči ne gré, kér sam nemore vsiga po versti storiti. — Pa tudi mož in žena se morata lepo zastopiti, in v ljubezni, miru in edinosti živeti, de večí veselje za delo imata, in obá pridno za gospodarstvu skerbíta, si premoženja naberata, in božji blagoslov vživata. Kjer je pa razpartija, jeza, čertenje, prepír in kletev med njima, tam božji blagoslov zgine, se otroci in posli pohujšajo, se zapravljati počné, ljudjé se ju ogibljejo, in kmali na beraško palico prideta.

Iz tega vsak gospodar in kmetovavec lahko vidi, kakó se da kmetijstvo ali gospodarstvo povzdigniti, ali pa zmanjšati. Vsak svét je poterjena resnica; pridni in umni kmetovavci tudi takó ravnajo. Bog daj, de bi tudi nečimerni se zbudili in se po lepih izgledih ravnati začeli! Posebno bi bilo vošiti, de bi se mladim kmetiškim fantam in dekletam, ki bojo enkrat gospodarji in gospodinje, te resnice globoko v serce vtisnile! Z. M.

Nekej od čbelarstva.

(Dalje.)

III. Čbeli tekne le bližnja in priložna paša.

Nad vasjó ali pod vasjó, ni čbeli vse eno. Na griču ali po ravnim polji, ali pa v deljavi paše iskati,